

Міністерство освіти і науки України; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти; Інститут Біології і Наук про Землю,
Поморський університет у Слупську, Польща; Вроцлавський університет, Польща; Грайфсвальський університет,
Німеччина; Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II в м. Берегове; Факультет державної політики,
Сілезький університет в Опаві, Чехія; Національний природний парк «Гомільшанські ліси»;
ГО «Українське ентомологічне товариство»

6th International conference of young scientists

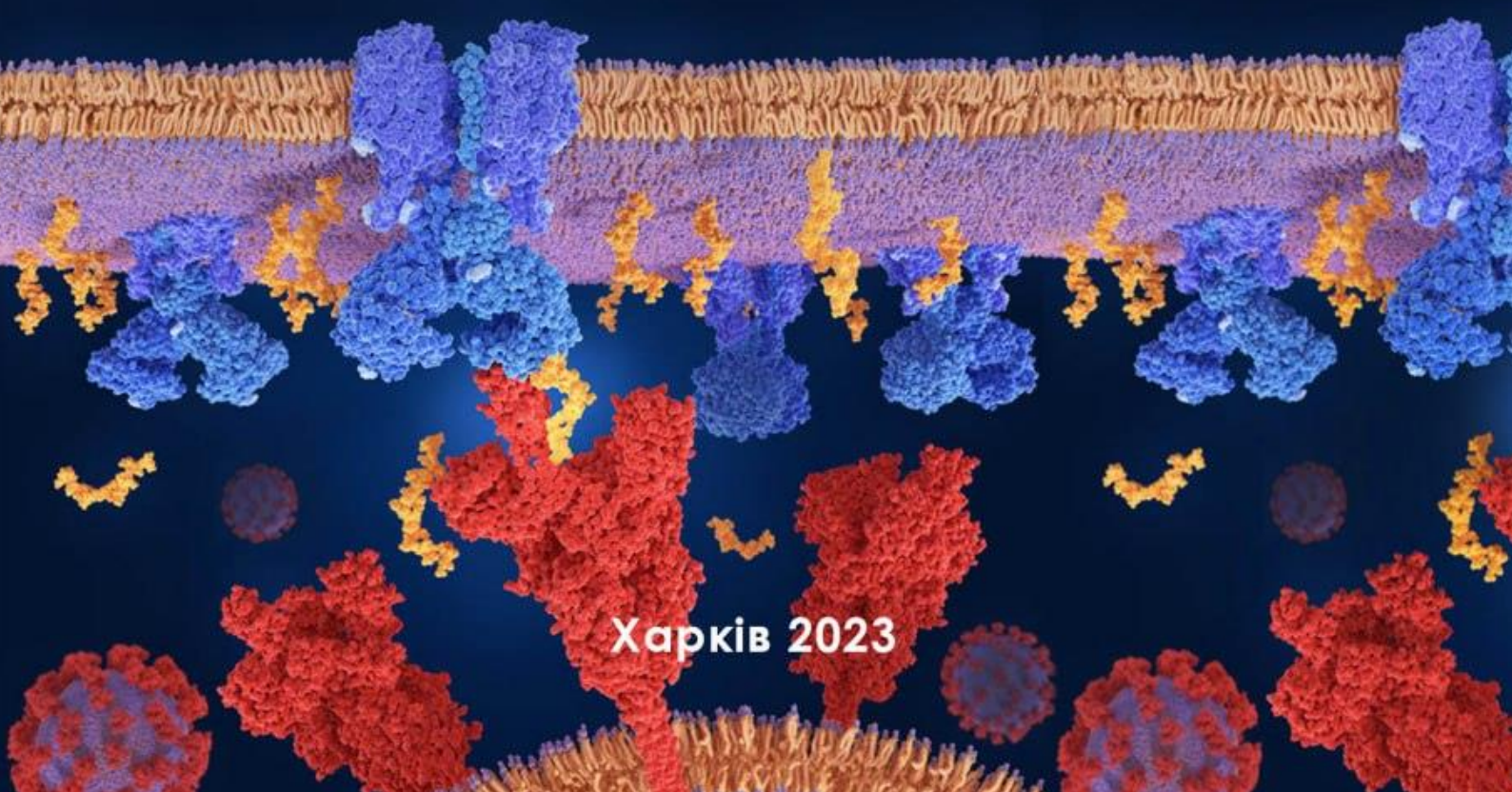
KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VI Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

18–19 травня 2023 р.

Харків 2023

Лашенко К.С. ФАУНА ТА КОНСОРЦІЙНІ ЗВ'ЯЗКИ ДЖМЕЛІВ ІЗ РОСЛИНАМИ ПІВНОЧІ ЧЕРНІГІВЩИНИ.....	357
Літвін Л.М., Чаплигіна А.Б. ГНІЗДУВАННЯ ГОЛУБА-СИНЯКА (<i>COLUMBA OENAS</i>) НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОГО ГРНИЧОГО-ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО КОМБІНАТУ	358
Літвін Л.М., Волокітіна В.І. ЩОДО ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОРНІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОКОЛИЦЯХ САМАРСЬКОЇ ТА ПАВЛОГРАДСЬКОЇ ШАХТ (ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ)	360
Мавроді С.Р., Мухіна О.Ю. ВИДОВИЙ СКЛАД РАКОПОДІБНИХ ВОДОЙМ ОКОЛИЦЬ М. ПОЛТАВИ.....	361
Манько Н.В., Маркіна Т.Ю. БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ <i>LETHRUS ARTERUS</i> LAXM. (COLEOPTERA: SCARABAEIDAE) НА ГОРОДНІХ КУЛЬТУРАХ.....	364
Мельніков Р.О., Літвін Л.М. ПРО ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ГНІЗД ЧОРНОГО ТА СПІВЧОГО ДРОЗДІВ В ОКОЛИЦЯХ СЕЛА МАЛІВЦІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	365
Пахуча М.Є. ОСОБЛИВОСТІ ПОЖИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ ВИРОЩУВАННІ <i>HERMETIA ILLUCENS</i> (DIPTERA: STRATIOMYIDAE) В ШТУЧНИХ УМОВАХ	366
Плужник А.О. Мухіна О.Ю. ШКІДЛИВА ЕНТОМОФАУНА ПЛОДОВО-ЯГІДНИХ КУЛЬТУР ОКОЛИЦЬ СМТ ЗОЛОЧІВ БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	369
Поповічук А.В., Мухіна О.Ю. ФАУНІСТИЧНИЙ КОМПЛЕКС ШКІДЛИВИХ КОМАХ ТА КЛІЩІВ ЯБЛУНЕВИХ САДІВ ОКОЛИЦЬ СЕЛИЩА КРАСНОКУТСЬК БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ	372
Прус М. П., Дуда Ю.В., Корейба Л.В. МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ <i>TREPONEMA CUNICULI</i>	374
Степаненко Т.О., Мухіна О.Ю. ЕНТОМОФАУНА СОСНОВОГО ЛІСУ СМТ ЗОЛОЧІВА, БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	376
Сіліна А.С., Мухіна О.Ю. ФАУНІСТИЧНИЙ КОМПЛЕКС КОМАХ ТА КЛІЩІВ - ШКІДНИКІВ ХАРЧОВИХ ЗАПАСІВ.....	379
Стреблянський С.Є. Маркіна Т.Ю. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ СОНЕЧОК (СОCCINELIDAE) НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	383
Труш Т.В. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ҐРУНТОВИХ БЕЗХРЕБЕТНИХ ВІЛЬХОВИХ ТА ДУБОВИХ ЛІСІВ КІВЕРЦІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ЦУМАНСЬКА ПУЩА»	384
Тютюнник В.В., Мухіна О.Ю. ТРОФІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ЛИЧИНОК <i>RHOPALOCERA</i> НА ТЕРИТОРІЇ СУДАКСЬКОГО РАЙОНУ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ЧАСТИНИ КРИМУ	386
Уманець А.Ю., Кузнєцова І.К. ВИПАДКИ ІНФІКУВАННЯ ДИРОФІЛЯРІЯМИ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	389

Літвін Л.М., Волокітіна В.І.
ЩОДО ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОРНІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В
ОКОЛИЦЯХ САМАРСЬКОЇ ТА ПАВЛОГРАДСЬКОЇ ШАХТ
(ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ)

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Гірничодобувна галузь є потужним джерелом негативного впливу на навколишнє середовище, завдяки високій концентрації гірничих підприємств на обмеженій території [5]. Техногенний вплив зумовлює різні типи порушень довкілля, зокрема зміну біотопів, забруднення важкими металами та іншими шкідливими речовинами. Для відновлення природоохоронних функцій таких територій, передбачається рекультивація гірничодобувних копалин, шляхом меліоративних заходів, створення програм відновлення рослинності та збагачення біорізноманіття, екологічного моніторингу наземної флори і фауни. Важливу роль у відновленні та розселенні біоти мають птахи, як найбільш мобільна та організована група з високим рівнем метаболізму [1,3,5].

Одним з основних чинників антропогенного впливу на земельні ресурси в межах Західного Донбасу є вугледобувна промисловість. Найбільшим вугледобувним підприємством в Україні вважають ДХК «Павлоградвугілля», що розташоване у Дніпропетровській області в басейні річки Самара і межує з Південно-Західним Донбасом Донецької області. З другої половини ХХ ст. почалося будівництво 11 шахт, серед них: 1968р. – шахта «Павлоградська» (максимальна глибина гірничих робіт – 235м), 1973р. – шахта «Самарська» (максимальна глибина гірничих робіт – 300 м, протяжність підземних виробок до 122,7 км) та інші. Розвідані запаси вугілля дали підставу вважати м. Павлоград центром Західного Донбасу, а також до складу входить місто Тернівка, де розташована шахта «Самарська» [2]. Територія низинної ділянки заплави річки Самари була виділена під рекультивацію земель шляхом покриття їх шаром шахтної породи, які зверху покривали суглинком та піском, згодом рослинним покривом [4]. Таким чином поряд із шахтами формувались з часом терикони, без яких неможливо уявити промисловий пейзаж Західного Донбасу.

Рекультивація поверхні відвалів та інших порушених поблизу кар'єрів земель полягала, як в самовідновленні при занесенні насіння вітром або птахами та іншими тваринами, які мають позитивну роль при відновленні техноценозів, так і засадженні ділянок відвалів відповідними видами рослинності. Значна частина території териконів недоступна для відвідування людей, тому є безпечним притулком для птахів під час міграцій, пошуку корму та відпочинку у репродуктивний період. Поряд із шахтою «Павлоградська» протікає річка Самара, що є донатом птахів-мігрантів, які відвідують техногенні ділянки поблизу шахт під час живлення чи відпочинку.

Таким чином, слід зазначити, що для відновлення порушених промисловістю природних комплексів потрібно створювати, як і стійкі природні умови, так і технологічні заходи (наприклад, розвішування штучних гніздівель для приваблювання птахів на дану територію). Велика різноманітність мікробіотопів на рекультивованих землях, створюють сприятливі умови для мешкання не тільки птахів, а й флори та фауни в цілому. Завдяки птахам за здатність швидко реагувати на зміни навколишнього середовища, можна вивчати успішність рекультивації гірничодобувної території.

Список використаних джерел

1. Chaplygina A. B., Filatova O. V., Litvin L. M., Nykyforov V. V. (2023). The main factors and prospects for the restoration of biodiversity in technogenic territories (on the example of the Poltava Mining and Processing Plant). Biosystems Diversity. 31(1). P. 100-112. DOI: <https://doi.org/10.15421/012311>

2. Ivanova A.V., Zaitseva L.B., Spirina O.I. Geotectonic regime of formation of the coal-bearing deposits in the Western Donets basin (Ukraine). Institute of Geological Sciences of NAS of Ukraine. Kyiv, 2018. Геол. Журнал. №1(362). С. 14.
3. Mamedova, Y.P., Chaplygina, A.B. (2021). Breeding of black-winged stilt Himantopus himantopus in muddy sites of a wastewater treatment plant. Biosystems Diversity, 29(3). P. 286–293. DOI: <https://doi.org/10.15421/012136>
4. Лаврик М.О., Павличенко А.В. Аналіз стану ґрунтів на території вугледобувних регіонів України. 2013. С. 93-100. URL: <https://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/150105/1/93-100.pdf> (дата звернення: 08.05.2023)
5. Чаплигіна А.Б., Літвін Л.М. Орнітофауна дренажного каналу Полтавського гірничо-збагачувального комбінату. III Міжнародна науково-практична конференція «Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку», Харків, 20-22 вересня 2022 року. С. 42-43.

Мавроді С.Р., Мухіна О.Ю.

ВИДОВИЙ СКЛАД РАКОПОДІБНИХ ВОДОЙМ ОКОЛИЦЬ М. ПОЛТАВИ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Практично всі існуючі водойми на нашій планеті населені ракоподібними: прісноводні і морські, великі і маленькі, живуть на дні і в товщі води, проникаючи в ґрунтові води і занурюючись в найглибші частини Світового океану. Більшість ракоподібних вільно пересуваються по дну або в товщі води, але є також сидячі види, такі як морські жолуді та морські качечки, а також паразити, прикріплені до риб та інших водних тварин. [1]

Значення ракоподібних у біосфері та в житті людини дуже велике. Важлива роль ракоподібних, полягає у біологічному очищенні вод, вони представляють одну з найчисленніших груп біофільтраторів та детрітофагів. Вивчення видового складу безхребетних допомагає у прогнозуванні подальшого розвитку річок, озер та ставків, дозволяє визначати заходи, необхідні для покращення їх екологічного стану, так як вони є санітарами водних екосистем. Від видового складу ракоподібних залежить інтенсивність самоочищення водних екосистем.[2]

Видовий склад представників ракоподібних водоймищ околиць м. Полтави був недостатньо досліджений, це і обумовило вибір теми нашого наукового напрямку та його актуальність. [3].

Метою даної роботи є виявити видовий склад класу Ракоподібні (Crustacea) водойм околиць м. Полтави; порівняти видовий склад Ракоподібних та визначити домінантні види; встановити види ракоподібних, які занесені до Червоної книги України.

Дослідження проводили навесні 2021 року та влітку 2022 року в околицях м. Полтави, об'єктами були три водойми:

- Басейн річки Ворскла;
- Басейн річки Полузір'я;
- Пушкарівський ставок.

Матеріалом роботи слугували власні збори представників класу Ракоподібні водойм околиць м. Полтави. Збір та обробку матеріалу здійснювали за загальноприйнятими методиками, визначення проводили за допомогою визначників [4].

В ході роботи було взято 5 проб з річки Ворскла, 5 проб з річки Полузір'я та 5 проб з Пушкарівського ставка.

За результатами наших досліджень у водоймах околиць м. Полтави було виявлено 19 видів представників класу Ракоподібні.